

Foaia

pentru

Minte, Anima si Literatura.

№ 1.

Sambata 6. Ianuarie

BIBL. UNIV. CLUJ-SIBIU
Nr. 1919-1942

1862.

Modulu de a concurge cu scrieri spre a castigá premiú.

Unulu din principalele scopuri ale asociatiunii nóstre este si acela, cá din fondurile cate i se voru aduná, se destine, se puna si se impartia premii in bani pentru cele mai bune opuri séu carti care se voru aflá ca merita de a fi premiate. Intr'aceea modalitatea de a concurge la premii isi are si ea regulele sale, de la care nu este ertatu nimenui a se abate.

Noi nu potemu prevedé, cam candu va sosi acelu timpu doritu, intru carele asociatiunii nóstre inca se i se dea ocaziune de a impartii premii pentru carti bine scrise si intru adeveru folositóre natiunii. In totu casulu va sosi si acelu timpu órecandú, ba noi ne, mangaiemu in acea dulce sperantia, cumca elu nici nu e tocma asia departe. In totu casulu este bine a ne intielege si a ne pregati si in acésta direptiune; eara cu privire la regularea premiariloru nu avemu trebuintia de multa originalitate, pentruca o multime modele de ale altoru natiuni stau inaintea ochiloru nostrii, pe care avemu numai se ni le aplicamu cu óresicare modificatiuni. Acést'a o va face On. comitetu alu asociatiunii indata ce va aflá cu cale. Pana atunci inca publicitatea isi tiene de a sa datorintia a comunicá ceea ce scia ca se intimpla in acésta privintia pe airea.

Asociatiunea séu academi'a respectiva are datin'a de a publicá de timpuriu tese, probléme, cestiuini; ea defige totuodata terminulu pana candu aru fi a se trimite in launtru manuscriptele, cum si sum'a premiulu destinatu pentru fiacare opu, ce se va judecá ca este celu mai bunu din tóte.

Pana la terminulu anumitu are se trimita fia-

care concurinte manuscriptulu cu carele aspira la premiú, in priimirea secretariatulu cutarei societati séu academií.

Opulu de premiatu trebuie se fia scrisu (respective decopiatu) de o mana straina si curatu, paginele numerisate si legate; eara numele auctorulu se lipsésca cu totulu din fruntea ori din calcaiuulu manuscriptulu, pentrucá recensiuinea lui se se póta face fara nici o sfiéla si se lipsésca orice prepusu de favóre séu de patima si personalitate. Numai in fruntea manuscriptulu si órescemu in locu de nume se stea unu motto, unu felu de parimia séu dicatóre scurta, eare la casu de priimirea ori delaturarea manuscriptulu se se póte citá in locu de nume.

Din contra auctorulu se'si descopere numele, pusetiunea sociala (titul'a, profesiunea) si loculu de petrecere séu locuintia in o scrisóre privata adresata secretarulu si sigilata, pentru-ca secretarulu este datoru a ingriji cá numele auctorulu nicidecum se nu se descopere fara voi'a acestuia.

Nici unu auctoru nu póte pune societati alte conditiuni preste cele adoptate si publicate de catra ea insasi.

Ni mini nu póte concurge la premiú sub nume strainu, pentruca nici se adjudeca premii la pseudonimi.

Déca din alaturarea scrisorii private cu manuscriptulu de premiatu s'ar cunósce, cumca acesta e scrisu totu de man'a auctorulu, atunci acést'a in totu casulu perde premiulu, pentruca se presupune cumca prin neobservarea regulei a renunciatu elu insusi la premiú. Manuscriptele cate n'au castigatu premiú, remanu depuse in archiv'a societatií.

A ceste si asemenea formalitati care se affa introduse pe la alte societati, trebuie se fia observate

cu tóta precisiunea, pentrucá prin acést'a se se inchida calea la alte neplaceri uneori prea insemnatóre.

Diplom'a leopoldina din a. 1691. *)

Noi Leopoldu din indurarea lui Ddieu alesu Imperatu alu Romaniloru pururea Augustu, si rege alu Germaniei, Ungariei, Boemiei, Dalmatiei, Croatiei, Slavoniei etc.; Archiduce alu Austriei, Duce alu Burgundiei, Brabantiei, Stiriei, Carintiei, Carnioliei, Lucemburgei, Silesiei de susu si de josu, Wirtembergei, Tessei, Principe alu Sveciei, Marchionu alu sacerului imperiu romanu, alu Burgoviei, Moraviei, Lusatiei de susu si de josu, Comite de Habsburg, de Tirolu, Feretu, Kiburg si Goriti'a, Landgravu de Alsatia, Domnu alu marginiloru Slavonice, alu Portului Naonei fi alu Salineloru etc. Maritiloru, Alesiloru, Nepragetatoriloru si Nobililoru, Mintosiloru si Cercuspectiloru, Credintiosiloru Nostrii Noua Iubiti N. Toturoru Staturiloru Provinciei Transilvaniei si celorualti, de carii se tienn acestea atatu Eclisiasticiloru catu si Mireniloru, Grati'a Nóstra Cesarea si Regésca si totu binele!

Binevoindu Noi a considerá tóte acelea, pe care Solulu Transilvaniei alesulu, credintiosulu si iubitul Nicolae de Bethlen Nea descoperitu fórte pe largu, cu veneratiune si credintia cuvenita catra Noi, adica cate le cere dinsulu dela Noi cu privire la confirmarea diplomei cerute din 28. Iuniu 1686, la relegile usitate in acea tíera; la legile si datinele patriei; la privilegiu, demnitati si deregatorii; la usiorarea greutatiloru tienerii de ostasi si alu ernaticului loru; la restaurarea provinciei in flórea sa de mainainte; cum si altele sierbitóre la fericirea publica: Amu cunoscutu a se tiené de preanal'a cadintia a nóstra regésca din care voindu Ddieulu puteriloru dupa impregiurari au se isvoréscu rezultate fericite, cá pe prea iubita Nóstra tíera Transilvani'a, alaturata din seculi lunga inclitulu Nostru regatu Ungari'a, totu mai multu se o imbratiosiamu cá pe sufletulu nostru. Pentruca amanandu Noi alte operatiuni belice ale principelui Ludovicu de Baden, destinate in contra alianului comunu alu numelui crástinescu, Amu tramisu

*) Stilulu originalu latinescu alu acestei diplome este acelu iesuiticu si pedantu, usitatu anca si pe la capetulu secol. 17-lea. Vomu cercá a 'lu traduce pe catu se póte mai la intielesu. Trad.

acelo pe acelu iubitu alu Nostru cu armat'a spre a pune capetu la incursiunile acelui omu de nimicu Tököly si a rebeliloru partisani ai lui, precum si la ale turciloru si tatariloru; pentruca eramu tari in acea sperantia, cumca Acela prin carele domnescu si facu dreptate regii, in puterea bratiului seu va ajutá armele Nóstre cesaree in favórea dreptatii, va adstá cu binecuventarea d-diésca armatei transilvane si va dá succesu bunu scopuriloru regesci. Nu ne indoimu cumca juramentulu de credintia tramisu Noua de mainainte va lasa urmasiloru acea nesuintia de nemurire si de credintia, pe carea scimu se o stimamu si care atatu patriei intregi, catu si acelora, carii sub a Nóstra protectiune regésca administra acea tíera cu consiliulu si inrigirea loru, le va castigá lauda neperitóre, totuodata va imbarbatá pe fiacare a se sili din tóte poterile, cá dusmanii se nu póta rapi, predá, arde si taiá in acést'a tíera impregiurata din tóte partile cu munti cá cu o coróna si pe aceste natiuni din seculi unite intre sene, respindule prin cele mai periculóse maiestrii, strategii si iritatiuni se le supuna la unu jugu si mai greu alu barbariloru, apoi se surpe cu totulu pe acestu poporu, carele pana acum a fostu antemurulu intregii crestinatati.

Cu privire la confirmarea cerutei diplome pentru succesiunea lui Michailu Apaffy in Principatu:

Fiindeca acela cá junisoru de patruspediece ani, in puterea legiloru, a caroru observantia generósele staturi o tienn de santa, inainte de alu douediecilea anu alu etatii sale nu este matoru pentru regimu, amu judecatu ca in aceste timpuri turburate prin perfidi'a lui Tökölyi nu va fi nici in interesulu Transilvaniei nici spre binele patriei, déca s'ar intemplá a se face vreo innoire cu calcarea memoratelor legi. Deci acelu minorenu*) trebue se i se dea crescerea in fric'a Domnului, in virtutile demne de consiliarii intimi, caroru li s'a comisu administratiunea provinciei, se se astepte desvoltarea facultatiloru spiritului care se arata la densulu, care apoi se voru complini prin preabinevoitóre gratia cesareo-regia in folosolu patriei. Eara pentrucá nu cumva in acelu restimpu staturile tóte ale Transilvaniei se aiba vreunu temeiu de a stá la indoiéla si de acelu mai puçinu lucru ce nu ar' consuná cu parintesculu scopu alu nostru, acum

*) Minorenu, adica nevrestnicu, micu nu de ani, nematoru de trupu si de minte.

aflatu cu cale, cá pe tóte credintiósele staturi si ordine, cum si pe urmasii loru despre carii credemu ca voru remanea constanti intru tóta credinti'a catra corón'a nóstra regésca, se le asiguramu sub cuventulu nostru regescu si cu cea mai intréga credintia despre urmatórii articuli.

Antei u. In caus'a relegiloru recepte acolo, in a bisericeloru, scóleloru, parochiiloru, séu a introducerii oricarui altu cleru si persóne bisericesci afara de acelea ce exista acolo, nu se va face nici o schimbare; orice contradicéeri ale vreunei clase séu eclisiastice séu mirenesci intru intielesulu opusu niciodata nu voru avea nici o valóre; totusi asia, cá catolicii se'si recladáscu cu spesele loru proprii prin urmare fara nici o ingreunare a celorlalte relegi, biseri'ca in Clusiu pe loculu unde se inchina ei in timpul de faéia, cum si in Alb'a-Iuli'a biseri'ca cea mica ridicata odinióra de Cristoforu Bathori, eara acum parasita, déca voru fi pugini si straini, se se bucare de exercitiulu relegii loru in forma privata, eara déca ei voru fi multi, atunci se aiba exercitiu publicu si se'si póta cladi biserici, intocma precum si alte confesiuni relegiése recepte*) in Transilvani'a, pe unde adeca acelea precumpanescu la numeru, se bucura de acelu dreptu in asemenea casu.

Alu doilea. Confirmamu credintióseloru staturi tóte donatiunile, colatiunile privilegiile, armalele, titulele, oficiile, demnitatile**), dieciuelile date si facute de toti Regii Ungariei, cum si de toti Principii Transilvaniei, de candu aceeași s'a despartitu de catra Ungari'a; intru asemenea confirmamu tóte beneficiile si bunurile facute si date susu numitiloru, séu la prtivati séu la cetati, comunitati si corporatiuni, séu la oricare bisericu tienstóre de vreun'a din relegile recepte, lá vreo parochia ori scóla, atatu in Transilvani'a catu si in partile Ungariei, in Secuime si in Debreginu, de si aceleasi au fostu vreodata proprietatile bisericesci, monastiri ori ca-

*) Receptu, latinesce receptus, este terminu legislativu ardelenescu si insémna o natiune séu relege priimita prin legile fundamentale si private, in tóte drepturile tieriei, scutita de orice asuprire si apasare; candu din contra áltele suntu numai tolerate, adica suferite de astadi pe mane si lipsite, despoiete prin lege respicata curatu, de orice drepturi.

Not'a Trad.

**) Demnitati, adica ranguri, boierii, deregatorii inalte.

Not'a Trad.

pitulu; asia cá cu acésta ocaziune nimini se nu fia conturbatu in averile sale prin sila séu prin judecata, nici de catra Noi, nici de catra oricare altu barbatu de elas'a bisericaniloru séu a mireniloru, ci acelea pe care le are si le posede fiacare, se le tiena si posedá si in viitoru, intru intielesulu memorateloru donatiuni ale Regiloru si Principiloru, afara de aceia, pe ale caroru donatiuni learu fi abrogatu prin ale loru dispusetiuni insii acei principi carii leau si datu.

A trei'a. Legile Aprobate si Compilate ale acelei patrii, decretulu tripartitu alu lui Verbóczi (scotiendu numai din acelasu artic. alu nouelea din decretulu regelui Andreiu, carele s'a stersu in diet'a dia urma dela Posionu, constitutiunile, dreptulu municipalu alu natiunii sasesci, dechiaramu cu adeveratu, ca voru remanea in putere deplina; dupace insa staturile insele atatu in privinti'a relegii, cum si a constitutiuniloru si privilegiiloru sale suntu ne'nvoite intre sine, eara catolicii credu ca ei prin susu dísii articuli anteilea si alu doilea suntu napastuiti, eara sasii eeru, cá privilegiile loru cele vechi si folosirea de acelea, cum si datinele se li se asigure mai bine in articulu alu treilea, am aflatu ca este in interesulu acejorasi staturi, cá se nesuiésca a complaná acele dificultati privitóre la numitii articuli ele intre sinesi prietinesce si pe lunga ratificatiunea nóstra cesaregia; eara déca acésta nu ar' fi prin putintia, ascultandu partitele, aflandu si opiniunea consiliariloru nostrii transilvani despre acésti'a, va remanea la functiunea nóstra cesareo-regia a decide aceea ce se va aflá ca este dreptu si cuviintiosu.

Alu cincilea. In tóte deregatoriile trebuintióse séu la administrarea politiei, séu a dreptatii si a economiei vomu asiedia numai ardeleni indigeni,*) adica unguri, secui si sasi fara nici o diferintia de relege, din contra natiunile straine, séu acelea, pe care staturile impreuna cu Noi le vomu renumerá intre straine si nedestoinice, nu voru fi inaintate la ranguri si deregatorii, oricandu se va intemplá cá aceleasi se remana vacante; totusi va stá in voi'a Nostra, cá cu cointielegerea staturiloru se le recomandamu spre a se recepe séu nu in matricula.

Alu sieselea. Mosiile care séu pentru lips'a

*) Indigena, pamenténu, naturalisatu, receptu, carele are tóte drepturile, pe care strainii si cei sototi cá straini (buna óra romanii) nu le au.

Not'a Trad.

de prunci, séu pentru no'ta necredintei voru trebui se recada la fisculu, vomu binevoi ale darui la transilvani cu merite mari, adica la unguri, secui si sasi fara diferintia de relege. Eară acelea mosii ale particulariloru care s'au ocupatu cu armele Nóstre dela dusmani, se voru re'ntórce la vechii loru proprietari séu la clironomii loru numai din binevoitia regésca. Spre acestu scopu vomu insarciná pe vreunu tribuualu in Transilvani'a, séu comandantulu Nostru generalu, cá cercetandu chrisórele se decida ceea ce va fi cu dreptulu in acestu casu specialu cá comisariu regescu.

Alu sieptelea. Pe supremulu Nostru directoru de statu,*) séu pe locutiitorulu acelnia ilu vomu luá din numerulu nobililoru si magnatiloru transilvani indigeni, déca se va distinge prin credintia si merite. Aceeasi vomu observá si la functiunea de generalulu ostirii transilvane, la consiliarii intimi, la comitii supremi si capitani intre secui, la magistrii protonotari si la alte demnitati usitate mainainte. Eară acestea

Alu optulea. Ne induramu' ale dá cu acea modificatiune, cá pe candidatii de gubernatoru, de generalu supremu alu ostirii transilvane, de cancelariu, consiliarii intimi si protonotari, candu voru fi a se restaurá functiuni de acestea, se nii presente Noue spre confirmare, pentru cá starea diferiteloru natiuni se remana cu atatu mai linistita, machinatiunile periculóse si ambitiunile se incete, si se prinda radacina in inimelē toturorū dorintí'a unanima pentru fericirea publica spre scopulu celu mai bunu alu regimului, catra care se caute cu totii. Eară cu privire la alti oficiali, adeca: Judii regesci intre sasi si secui, judii nobililoru, vice-comitii**) in comitate, judii, consulii si alte asemenea deregatorii in cetati-si orasie, carii este datin'a la ei de ase asiedfá prin liber'a alegere a comunitatiloru, se remana si pe viitoru in aceeasi libertate si usantia; totusi precum in casurile de susu, asia si in acestea tóte trebue se se castige confirmarea Nóstra.

Alu nouelea. Amu binevoitu a judecá, ca va poté urm'a unu mare folosu pentru fericirea publica, déca in consiliulu intimu de doisprediece barbati celu puginu trei voru fi catolici, si in tabl'a ju-

decatorésca de doisprediece barbati earasi trei catolici, eară ceilalti se se ia din alte confesiuni ale loru, apoi in consiliulu intimu*) se fia si judele regescu din Sibiiu dupa legile priimate sasu de natiune; eară intra magistrii protonotari unulu se fia catolicu, totusi cei de acum se remana fiacare in oficiulu seu.

Alu diecelea. Diet'a annuala necesaria pentru pertractarea trebiloru publice, administrarea dreptatii si audirea propusetiuniloru regesci ce aru fi, cum si pentru tienerea terminiloru de optu díle, comitemu gubernatorulu nostru si consiliulu intimu cá se o publice, eară Noue ne pastramu confirmarea regésca a toturorū acelorū afaceri care se voru pertractá in modulu acest'a.

Alu unsprediecelea. Supremulu Nostru directoru de statu se'si aiba auctoritatea, conditiunea si prerogativ'a cuvenita si altadata, elu se fia totudeaun'a in tíera, se fia legatū prin juramentu soanelu catra legile patriei atatu in cele relegiósē catu si in cele mirenesci; vomu binevoi a decretá si lefi cuvenite atatului, catu si fiacari consiliariu si celoru dela tabl'a regésca din veniturile vistieriei Nóstre si din cele fiscale. Déca cumva folosulu publicu si pacea diferiteloru natiuni locuítore acolo ar' cere cá acelasi se se schimbe in fiecare anu, staturile**) voru avé cea mai deplina libertate cá se aléga catu mai curendu pe altulu, care apoi se se supuna la pre'nduratórea Nóstra confirmare.

Alu doisprediecelea. In timpu de pace (pe carele Ddieulu pacii se 'lu apropie) vomu fi indetstulati cu tributulu de cincidiece mii taleri, eară in timpu de resboiu in contra Ungariei si a Transilvaniei cu patru sute mii fiorini renani, remanendu modulu repartitiunii si alu scóterii pe lunga credintiósele staturi si oficiali ai tierēi, cá ei se 'lu reduca la proportiune drépta fara tienere de parte; celelalte spese care se voru cere preste susu anumitele sume, in timpu de resboiu séu de pace, pentru apararea patriei, din iubirea catra credintiósele staturi si spre a usiorá pe intrég'a plebe, le vomu coperi din bunurile regesci si fiscale, cum si din minele de sare si de celelalte metale, din treidiecimi (vami), dieciueli

*) Adica gubernatorulu Transilvaniei.
**) Vicespanu.

*) Gubernulu.
**) Diet'a tierēi.

dintre sasime, din arend'a dieciueliloru in comitate si din alte venituri ale Nóstre.

Alu treisprediecelea. Datiele si alte tributuri ne-usitate la ei nu vomu introduce la ei, darile si vamile nu le vomu mari.

Alu patrusprediecelea. Secuui, acela soiu de ómeni fórte bataiosi, precumpana acum, asia si de aci nainte se fia scutiti cu totulu de orice dari, de orice greutate de ernaticu séu veraticu,*) de dieciuli, de dari de pe mosiile pe care le posedu pe lunga sarcin'a de a se inarmá. Din contra ei se remana indatorati a esi la óste spre apararea patriei cu spesele loru proprii; totusi in acestea nu se intielegu secuui tierani séu iobagi.

Alu cincisprediecelea. Concedemu, precum a fostu sub principi, comerciu liberu cu totu felulu de articuli, binevoindu, cá in acestu punctu se se tiena si prerogativele si privilegiile nobililoru.

Alu sieseprediecelea. Dieciuelile, pe care pana acum domni de pamentu le rescumpára cu arend'a usitata la ei, le lasamu totu loru, eara arend'a e pastrata pentru fisu.

Alu sieptesprediecelea. Cu garnisóne mari si netrebuintiose, compuse in parte din ostasimea tíerii, care trebue se le tiena din vistieri'a nóstra, nu vomu ingreuná tíer'a; totusi vomu pune loru generalu si capu neamtiu, carele va stá in referintia imprumuta cu gubernatorulu, cu consiliulu de statu, cu generalulu ostirii transilvane, eara in alte afaceri ce se tienu de numitulu statu séu de gubernu, nu se va immestecá.

Alu optusprediecelea. Desfintiamu de pe cerbicile natiunii sasesci si ale intregi plebe sermane invecit'a prin abusu, tienerea calatoriloru de tóta plas'a si conditiunea, angariarea de cai si totu felulu de vite, de corteluri si alte asemenea abusuri, esercitate pana acum de catra calatori mai virtosu asupra numitei natiuni sasesci; binevoindu a sfatui si a porunci cá, Gubernulu informandu mai antaiu pe curtea nostra, se intocmésca poste, eara domni pamenteni si cetatile se deschide ospetarii, in care calatorii se fia priimiti de buna voia si ce voru ospetá, se platésca cu bani si cu pretiu comesuratu.

Deci Noi, carii voimu a Ne indeplini celu mai elevaviósu oficiu regescu, purtandu la inim'a Nóstra

fericirea publica si cea privata a fiacaruia, prosperarea cauzei crestine, si prechar'a Transilvania, carea voindu Ddieu, nu se vá mai incurcá in niciunu labirintu alu Minotaurulu turcescu, vediendu si esaminandu susu anumitii articuli si puncte, cugetandu ca aceia voru fi spre onórea, pausulu si comoditatea, staturiloru, ordineloru si a tuturor locuitoriloru, cum si a intregi republice crestine, pe aceiasi ei aprobamu intru tóte partile si capitulii loru si ei sanctionamu prin coprinsulu acestora cá lege, care se aiba valóre in veci, promitiendu prin cuventulu Nostru regescu si cu juramentu care se nu se póta vatamá neciodinióra de catra Noi si de catra serenisim'a Nóstra casa, cumca pe aceiasi ii vomu observá tare si neclatitu si vomu face cá se fia observati, aplecati fiindu a incarcá totu mai mari si mai mari binefaceri pe acésta ginte Noue prea credintiósa. Datu-s'a in cetatea Nóstra, Vien'a in 4 díle ale lunei Decembre, in anulu dela nascerea Domnului 1691, alu regateloru Nóstre, celui romanu alu 34-lea, celui ungurescu 37-lea, celui boemicescu 36-lea.

(L. S.)

LEOPOLDUS, m. p.

T. A. Henricu comite de Strattmann m. p.

la mandatulu propriu alu sacrei cesarei si regiei maiestati.

Stephanu Andreiu de Verdenburg, m. p.

Cuventarea D. Comite locut. Conradu Schmid, tienuta la nóu'a restaurare din Mercurea.

Onorata adunare Scaunale! Dupa ce prin díplom'a din 20 Octomvrie 1860. s'a induratu a Sa Maiestate cesaro-regeasca apostolica, a statori liniile fundamentale pentru constitutional'a intogmire a intregi monarchii austriace si a tieriloru de coróna tiitóre de dens'a cu putintiós'a respectare a drepturiloru constitutionali si a propriiloru relatiuni ale fiacarei tieri de coroana, si dupa ce prin preainalt'a decisiune din 24 Martie anului curentu in esecutarea aceloru dispositiuni fundamentale a ordinatu reorganizarea tuturoru deregatoriiloru autunóme, care au sustatu pana la anulu 1848 in angust'a noastra patria, si intre acestea si a deregatoriiloru municipale sasesci: s'a facutu in 12. Aprilie a. e. sub conducerea Mariei Sale, a Domnului Comite sasescu, Baronu Franciscu de Salmen alegerea amploiatiloru superiori pentru scaunulu Mercurei prin adunarea Scaunale.

*) Incortelarea de ostasi earn'a si vér'a.

Incontr'a acestui actu de alegere s'au plansu reprezentantii comunelor romanesci din scaunu, si plansorea lor avu aceea urmare, ca prin preainalt'a decisiune a Maiestatei Sale din 21 Septemvre a. c. s'a nimicitu aceta actu de alégere din cauza, ca Comunitatea scaunale nu a fostu compusa constitutionalmente, si totuoddata s'a dispusu, cá spre o noua alégere de ampoiati se se compuna adunarea scaunale dupa prescrierea punctelor regulative din an. 1805. si la adunarea această se tramita Comuna locului de capetenia, adeca Merceurea dupa defigerea §-lui, 12 Sectionea I. din punctele regulative nu si e se, ci asia cá celelalte comunitati scaunale nu mai doi deputati.

Dupa-ce intracea s'au delaturatu pedecile, care opacea conchiamarea adunarei scaunale, me afli eu norocosu, in urm'a misiunei date mie de catra Maiestatea Sa, de a suplini interimistice pe Comitele nationalu, si am onore, a me aretá in această adunare scaunale si a ve dá Domniloru Voastre, onoratiloru mei amici si concetateni, cá ablegatiloru singurateceloru comune scaunale ocaziune spre alegerea ampoiatiilor superiori si spre esercitarea unuia dintre cele mai frumose constitutionali drepturi ale Domniloru Vóstre.

Popolatiunea Scaunului Merceurei consta din Sasi si Romani, carii prin multifarietele relatiuni ale intelnirei lor de tote dilele au fostu inca de multu chiamati, a trai in fratieasca armonia la olalta.

Inse punctele esentiale de unire pentru ambele nationalitati se afla dupa restituirea constitutiunei de mai inainte in promovarea comunelor interese, indreptate spre binele intregului Scaunu.

Sasi si Romanii sunt membrii unuia si acelaia trupu politica ai comunei Scaunale.

Cá trupulu acest'a se fia si se remaie sanetosu; cá se se intareasca, trebue se stea toti membrii lui in o lucrare reciproca armonica. — Fiacare turburare a lucrarii acestei reciproce aduce periculu nu numai pentru singuraticii membrii, ci si pentru trupulu intregu.

In fruntea comunelor interese pentru ambele nationalitati sta o administratiune regulata; această se pote ajunge numai atunci, deaca dandu indereptu tote prea-angustele respecte nationali, se voru alege de ampoiati superiori barbatii cei mai harnici.

Eu me afli in norocos'a pusetiune, de a Ve propune Domniloru Vóstre din partea ambelor natio-

nalitati barbatii de aceea, carii prevediati cu insusirile constitutionali, cerute pentru candidatiune, dau garantia pentru lucrarea loru fericitoare cá ampoiati municipali ai scaunului acestuia.

Va fi acum datorinti'a Domniloru Vóstre, a face din dreptulu de alegere constitutionalu o ast'felu de intrebuintiare, catu prin ea se se corespunda binelui publicu, si se se ia in cuviintioasa considerare dorintiele locuitoriloru ambelor nationalitati din Scaunu.

De ne aru succede, cá se corespundemu acestei preamomentose chiamari si cá se efectuamu legatur'a cea fratieasca intre Sasi si Romanii Scaunului acestuia.

Spre această se ne tramita atotputerniculu Dumnedieu ajutoriulu seu.!! Vedi si Gaz. Nr. 2.

Cuventarea deputatului din Ludosiu Domn.
Gregoriu Popu.

Prea onorate Domnule Consiliariu Gubernialu! Onorata adunare Scaunale! Nu potu se nu'mi descoperu bucuri'a care o simtiu in anim'a mea, audiendu si intielegundu cuventarea prea onoratului Domnu Consiliariu Gubernialu.

Credu, ca toti amu intielesu acete intentiuni fromose, care ne spune pr. on. D. Consiliariu ca si leau propusu, si de care ne a apromisu a se tiené; toti cu cea mai via placere vile repetiescu si eu, pentru ca acelea nu sunt numai fromose, ci mantuitore si sunt totu numai acelé pe care au doritu poporulu Romanu cu o nespusa rabadare ale vedé realizate. Adi dara sumu norocosu a audi dein gur'a pré onoratului Domnu Consiliariu Gubernialu acea promisiune solenela, ca Maria s'a voiesce si 'si va da tota silinti'a, cá se indeplinesca cu tota sinceritatea pré inaltele dispositiuni ale pre gratiosului nostru Monarchu si Principe si ca in urmarea aceloru multiamindu locuitorii acestui teritoriu de ambele nationalitati se stabileze pré necesari'a buna intielegere intre astea.

In catu sciu eu on. adunare, asta si numai asta a fostu dela inceputu, pana in presentu si nisiunti'a nóstra — si eu din partemi cutediu a ve asecura, ca implininduse astea si pré on. D. consiliariu fora intardiére ei va adange pré demnulu seu scopu.

Credinti'a si alipirea catra cas'a domnitore dovedita de atatea ori cu cele mai mari sacrificii din partea natiunei nóstre, pote servi pentru ori si cine de cea mai secura ga antia, ca Romanii atunci candu

vedu ca cele promise si oferite de Imperatul dupa cuveninta si cu sinceritate li s'au impartasitu, sunt impacati si multumiti.

Deci facundunise dein partea pre' on. D. Consiliariu acesta promisiune nu numai astadi in adunarea noastra, ci descoperindusi Domni'a s'a acesta promisiune, ca o dorintia propria si cu privilegiu deschiderii universitatei, in care sunt reprezentate ambele natiuni colocoitoare pe acestu teritoriu asia numitu „fundulu regiu“, noi si pana candu vomu vede promisiunea in fapta, luandu de temeiu nobilulu caracteru alu D. Sale, cu care fora retienere cu tota francheti'a a spusu, ca unde tientesce, ne tienemu fericiti ai aduce cea mai via multiamita a noastra, si sperandu, ca in parte ne va dovedi prin conducerea actului de alegere, care ne sta inainte, sincer'a aplicare a pre inaltelor ordinationi ei oramu, dein totu sufletulu ca se traiasca! —

Cuventarea D. parocu Reu.

Prea on. Domni! fratiloru! Nu potu semi esprimu dorirea de care e patrinsa inim'a mea candu mi aducu amente de trist'a positione, in care neamu aflatu noi pana acuma. De prisosu este, ca din punctu in punctu se se enumere suferintiele cu care au avutu a se lupta serman'a noastra natiune si moralicesce si fisice in epocele trecute. Sute de ani petrecuramu in intunereculu nesciintiei cadinti in pulbere, si in a ceste vremuri lungi nimiru nu neau intinsu mana de ajutoriu, ca se ne scota dein acelu intunerecu. Ci Dumnedieu fratiloru! prin a s'a provedentia a priveghiétu asupra poporului blandu si ne vinovatu, asupra accestei sermane turme, preste care trecura nenumerate mii de vijelii si neingaduri si nu 'lu lasa se pera cu totulu inveci.

Dumnedieu, fratiloru, parintele tuturoru, ca se nu remanemu in veci in intunerecu, ne a datu mana de ajutoriu, ne a fostu pastoriu si povatitoriu si ne a datu astadi unu conducatoriu, o lumina in persón'a pre onoratului D. Jude, ca se ne conduca pre noi si tota turm'a la adeverat'a fericire. Cu acesta ocaziune vinu si eu se'mi esprimu, pe catu 'mi ierta poterile si pe catu simtiu, viami recunoscintia pentru portarea de grige ce a avutu totu deuna pentru poporulu si natiunea noastra romana. Eu fora se mai intindu cuventulu rogu pe atotu puterniculu, ca pe noii nostri judeci, despre cari sum^{te} convinsu ca sunt

aprinși de dorintia sacra pentru natiunea noastra de a o vede odata infforita si multiamita, se sprijinaesca cu poterea s'a cea nemarginita in acesta calatoria drepta si mantuitoria, se i intarasesca cu bratiulu seu celu atotu puternicu spre a pote rumpe ori ce stavila li s'ar pune fericitului resultatu inainte.

Inse si dela noi se cere, fratiloru, ca se avemu o silintia ne intrerupta, se nu ne tememu a pasi pe acesta cale a mantuirei, pe care amu plecatu o calatoria obositoare, calatoria plena de prapastia, dara drepta si santa, — se nu ne tememu de scuitirea timpului, ca Dumnedieu este cu noi, si deca vomu fi cu credintia catra inalt. nostru Imperatu si cu cuvenita supunere catra noi alesii nostri Domni: atunci cu buna seama vomu ajunge la limanulu doritu. Se dicemu dar' cu totii: se traiasca D. Jude regiu! Asemenea se traiasca si D. Jude scaunulu. (Vivate intreite urmara!) — (Si noi le adangemu sute si mii Vivate, ca unora, carii nu si au parasitu locul luptei cei drepte, pana candu au facutu se triumfeze dreptatea, care singura pote se escontenteze pe romani. Redact.)

La anulu 1862.

Decate ori, o! domne, prin aste campuri late
Trecut'a primaver'a pe carulu ei de flori,
De candu a mea natiune cu braciale armate
Salvatu-si-a viati'a de crudi apasatori,
Si 'n tier'a ei strabuna cu sange-a cumperatu
Unu dreptu rapitu de seculi si 'n, pulbere calcatu.

Dar' nusi golise tota mesur'a 'ncononata
De negre suferintie, de dile cu amaru,
Ci a vrutu inca ursit'a se treca mai odata
Prin intrici si tormente, se vechiulu ei altaru
Se-lu scalde inca trista in lacrimi de doreri
Resupta pan' la oasa, restorsa de poteri.

Trecut' au inse tote; si noi ca de minune
Prin chiar' gutlegiulu mortii intregi ne-amu stracuratu:
Fatal'a semi-luna se 'ntuneca, si apune,
A carei resarire Europ'a-a 'ntunecatu;
Adi geme in rugina barbarulu busdoganu,
Ce seculi flagelase pe fii lui Traianu.

Acul'a ce-o veduramu in orb'a-i cutesare
Cu ghiarele intense din muntii eterei

Isbindu-se prin turme, rapindu cu micu si mare,
Lasandu pastorii 'n lacremi, seraci cá vai de ei,
Adi est' o amarita pe ramulu celu uscatu
Cu-arepile demise, cu capulu inclinat.

A tempului potere divina, creatoria,
Infransa despotismulu sub care amu gemutu:
Si gintile ce-odata repuse sub petióre
Cá vit'a maltratate neci plange e' au potutu:
Adi au si ele dreptulu, ce seculi l'au doritu,
Se spuna adeverulu celoru ce le-au strivitu —

Se-si céra libertatea calcata in petióre
Se-si apere-alu seu nume de astutii panditori,
O! 'nalta Mnemosine, eternu infloritória
La ce me porti pe marea trecutelor durori?
Contrage-a' tale veluri si cauta in Ievantu
La noulu anu ce vene pe caru de diamantu.

O! noua aurora, aduci díle mai bune,
Anunci tu dieitatea revului altaru,
Reporti natiunei mele in vetrele-i strabune
Viata fora lacremi, virgina de amoru?
Oh! are ea s'astepte splendide serbatori:
Incinge-si va ea fruntea cu lauri si cu flori?

Eterna peregrina ce vini din apuninte
O! spune, e' acelu templu de seculi ruinatu
Inaltia-lu ér' acuma cesarul celu potinte,
Rechiamo la altaru-i, ce seculi l'amu oftatu,
Dieés'a ce din lume cu lacreme s'a dusu
Lasandu pe omu se géma sub jugu de fieru supusu.

Divina auróra a dílei nascutória
Ce 'n carulu teu de rose suridi la resaritu,
O! spune ca acela cui esti luminatória
Naltia-siva viitoriulu si-unu populu imbranoitu,
Veniva la ferice in vechiulu seu pamentu
La glori'a strabuna prin fapta si cuventu?

Tu taci si chiar' nemica nu-mi spuni o! gratiósá
Dór' n' ai nici o scientia séa dór' nu-ti e permisú?
Dar' ét'a dílei rege coron'a-si aurósá
O naltia maiestatecu in eterulu deschisu,

Si elu care esista a tóte vedintoriu
Va spune ce 'nvelesce alu nostru venitoriu.

O vai! cá si acest'a se naltia in tacere,
Nemicu nu vré se-mi spuna, n'asculta versulu meu,
O! par' ca 'n a lui facia vedu semne de dorere
Prin semne de ferice versanduse mereu:
Precum surisulu splendidu alu rumenelor diori
Se mesteca, se versa prin negur'a de nuori.

Dar' ce e 'n asta lume chiar' ori-si ce dulcetia
Decatu numai o fia nascuta din amaru,
Si ce e fericirea in meser'a viatia
De catu numai o flóre ce cresce pe-unu otaru,
Prin care valuri negre turbate se rapescu,
Si orice stralucire se paru e' o nimicescu!

Dar' anem'a-mi se frange, se 'ntunec'a mea mente,
Ca-ci gntea romanésca o multu a suferitu,
Si cugetu cá, o dómne, prebunule parente,
A releloru mesura acum dór' s'a golitu,
Si n'are se astepte in negrulu venitoriu
De catu numai festine, unu tempu inflorituriu.

Dór' are se mai rabde stravechi'a mea natiune
Se verse inca lacremi pe calea 'n venitoriu,
Se 'ncline a sa frunte pe senu de-amaratiune,
Se géma inca trista sub jugu apasatoriu;
Se n' aiba inca dreptulu nici adi a asteptá
Unu tempu de fericare in vechia tiér'a sa?

O! las' atotu-potente cá noulu acestu sóre
Se 'ncépa fericirea poporului cadiutu,
Se-lu naltie la marire, la vechi'a lui splendóre,
Din pulborea, in care elu seculi a jacutu,
Lipsitu de-adeptire, de toti persecutatu
Cá nai'a de procele pe valulu spumegatu.

Tramite-ne, o dómne, lumin'a ta cerésca;
Indrépta pasii nostri pe drumulu fericitu,
Despune o parente cá gntea romanésca,
Poporulu ce de seculi amaru a suferitu,
Se póta díce-odata in vechiulu seu pamentu:
Oh: adi me sentiu ferice departe de mormentu!

Ar. Densusianu.